

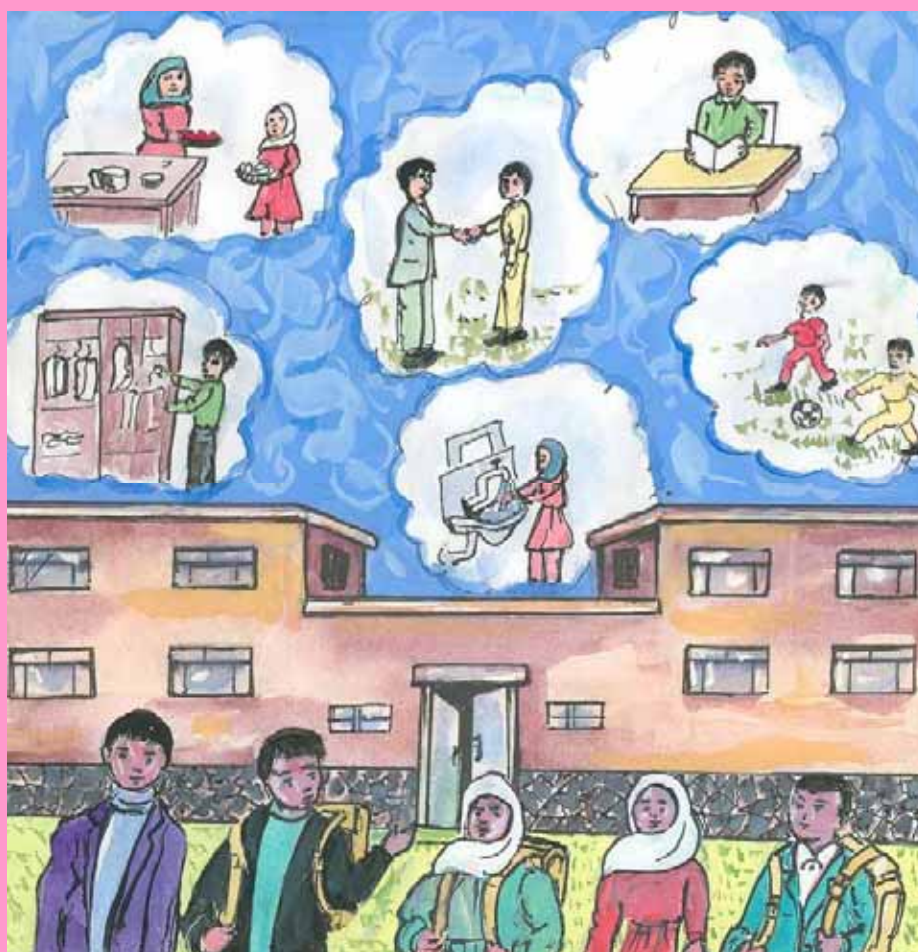

وزارت معارف

معینیت نصاب تعلیمی، تربیة معلم
و مرکز ساینس
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

مهارت‌های زنده گی

صنف اول

سال چاپ: ۱۳۸۹ هـ. ش.

وزارت معارف

معینیت نصاب تعلیمی، تربیة معلم
و مرکز ساینس
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

مهارت‌های زنده‌گی

صنف اول

سال چاپ: ۱۳۸۹ هـ. ش.

کمیته‌های تألیف، تحقیق و تدقیق کتاب

مؤلفان:

- داکتر صدیق الله ویرا مشاور وزارت معارف.
- ترینا ستار محب زاده عضو علمی ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- الحاج عبدالاحد غزنیوال کارمند شورای علمی وزارت معارف.

تحقیق و تدقیق:

وزارت معارف:

- پوهنوال حمیدالله ویدا عضو شورای علمی وزارت معارف.
- محمد عزیز بختیاری مشاور وزارت معارف.
- محمد عظیم کربلایی رئیس پلان وزارت معارف.

کمیته بررسی محتوا، مسایل دینی، سیاسی و فرهنگی:

- دوکتور محمد یوسف نیازی مشاور وزارت معارف در بخش تعلیمات اسلامی.
- محمد آصف ننگ رئیس نشرات و اطلاعات وزارت معارف.

کمیته نظارت، تحقیق و تدقیق:

- دکتور عبدالغفور غزنوی معین انکشاف نصاب تعلیمی، مرکز ساینس و نشرات وزارت معارف
رئیس کمیته
- محمد صدیق پتمن معین تدریسی وزارت معارف عضو
- معاون سرمؤلف عبدالظاهر گلستانی رئیس انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی عضو

کمپوز و دیزاین: عزت الله غفاری

رسامان: ترینا ستار محب زاده و محمدظاهر طاهری.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچي يې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي	پامپريان، نورستانيان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایماق، هم پشه یان
دا هیواد به تل ځلېږي	لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به	لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودی رهبر	وايو الله اکبر وايو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

پیام وزیر معارف

استادان، معلمان و شاگردان عزیز!

تعلیم و تربیه اساس انکشاف و توسعه هر کشور را تشکیل می دهد، نصاب تعلیمی یکی از عناصر مهم تعلیم و تربیه می باشد که مطابق انکشافات علمی و نیازمندی های معاصر جامعه وضع می گردد، واضح است که انکشافات علمی و نیازمندی های جامعه همواره در حال تطوّر می باشد؛ بناء لازم است نصاب تعلیمی نیز به صورت علمی و دقیق انکشاف نماید. البته نباید نصاب تعلیمی تابع تغییرات سیاسی، نظریات و تمایلات اشخاص گردد.

کتابی که امروز در دسترس شما قرار دارد بنا بر همین مشخصات تهیه و ترتیب گردیده است، موضوعات علمی مفید در آن اضافه شده است، فعال نگه داشتن شاگردان در عملیه تدریس جزء پلان تدریس گردیده است.

امیدوارم تدریس این کتاب با استفاده از روش های آموزش فعال مطابق رهنمود ها و پلان تعلیمی تعیین شده صورت گیرد، و اولیای شاگردان نیز در تعلیم و تربیه با کیفیت دختران و پسران خود همکاری متداوم نمایند، تا اهداف و آروزهای نظام معارف بر آورده گردیده، نتایج و دست آوردهای خوبی برای شاگردان و کشور ما داشته باشد.

من باور دارم که استادان و معلمان گرانقدر ما در تطبیق مؤثر نصاب تعلیمی رسالت و مسؤولیت بزرگ دارند.

وزارت معارف همواره تلاش می نماید تا نصاب تعلیمی معارف مطابق اساسات دین مبین اسلام، حس وطن دوستی و معیار های علمی با در نظر داشت نیازمندی های مُبرم جامعه ما انکشاف نماید. در این عرصه از تمام شخصیت های علمی و دانشمندان تعلیم و تربیه کشور و اولیای محترم شاگردان تمنا دارم، تا با ارائه نظریات و پیشنهادات سالم و مفید خویش مؤلفان ما را در بهبود بیشتر تألیف کتب درسی یاری نمایند. از همه دانشمندانی که در تهیه و ترتیب این کتاب سهم گرفته اند، و از مؤسسات محترم ملی و بین المللی و سایر کشور های دوست که در تهیه و تدوین نصاب تعلیمی جدید و طبع و توزیع کتب درسی همکاری نموده اند صمیمانه اظهار امتنان و قدردانی می نمایم.

و من الله التوفیق

فاروق «وردک»

وزیر معارف جمهوری اسلامی افغانستان

فهرست عناوین

صفحه	عنوان
	فصل اول: (۹ ساعت درسی)
۱.....	من کی هستم؟ (یک ساعت)
۳.....	آرزو های من (یک ساعت)
۵.....	احساسات من (دوساعت)
۷.....	عادات خوب (دوساعت)
۹.....	تصمیم من (دوساعت)
۱۱.....	خلاصه فصل اول (یک ساعت)
	فصل دوم: (۹ ساعت درسی)
۱۳.....	نظافت شخصی (دوساعت)
۱۵.....	ادب واحترام (دوساعت)
۱۷.....	تقسیم وقت (یک ساعت)
۱۹.....	سگرت، چلم و نسوار (یک ساعت)
۲۱.....	سپورت (یک ساعت)
۲۳.....	شناخت پول (یک ساعت)
۲۵.....	خلاصه فصل دوم (یک ساعت)
	فصل سوم: (۸ ساعت درسی)
۲۷.....	نظم خانه (یک ساعت)
۲۹.....	کارهای خانه (یک ساعت)
۳۱.....	غذای خوب (یک ساعت)
۳۳.....	غذای پاک (یک ساعت)
۳۵.....	مراقبت اسباب خانه (یک ساعت)
۳۷.....	خطر ها درخانه (دوساعت)
۳۹.....	خلاصه فصل سوم (یک ساعت)

فصل چهارم: (۸ ساعت درسی)

- ۴۱ ..... اجازه گرفتن (یک ساعت)
- ۴۳ ..... کمک به دیگران (یک ساعت)
- ۴۵ ..... گفت و شنود (یک ساعت)
- ۴۷ ..... خدمتگاران جامعه (یک ساعت)
- ۴۹ ..... کارهای مشترک (دوساعت)
- ۵۱ ..... آداب پیاده رفتن (یک ساعت)
- ۵۳ ..... خلاصه فصل چهارم (یک ساعت)

فصل پنجم: (۸ ساعت درسی)

- ۵۵ ..... آب پاک (یک ساعت)
- ۵۷ ..... هوای پاک (یک ساعت)
- ۵۹ ..... رحم بر حیوانات (یک ساعت)
- ۶۱ ..... نگهداری محیط (دوساعت)
- ۶۳ ..... دارایی های عامه (یک ساعت)
- ۶۵ ..... خطرات محیطی (یک ساعت)
- ۶۷ ..... خلاصه فصل پنجم (یک ساعت)

فصل ششم: (۸ ساعت درسی)

- ۶۹ ..... ضرر های جنگ (دوساعت)
- ۷۱ ..... حل مشکل (دوساعت)
- ۷۳ ..... دوست خوب (یک ساعت)
- ۷۵ ..... برابری انسانها (یک ساعت)
- ۷۷ ..... آشتی (یک ساعت)
- ۷۹ ..... خلاصه فصل ششم (یک ساعت)

فصل اول من کی هستم

هدف درس: آگاهی شاگرد در مورد خودش بالا برود تا خود را در برابر دیگران معرفی کرده بتواند.

سوالها:

۱- نام شما چه است، چند خواهر و برادر دارید؟

۲- کدام چیز را بسیار خوش دارید؟

نام من کریم است. یک خواهر و یک برادر دارم. پدرم دهقان است.

نام من ظاهر است. یک خواهر و یک برادر دارم. پدرم معلم است.

برادرم

خواهرم

مادرم

پدرم

فعالتهای شاگردان:

- هر شاگرد در جای خود ایستاده شده خود را مطابق سوال معرفی کرده و یک چیز را که خوش دارد، نام ببرد (من چپس کچالو را خوش دارم. من توپ بازی را .... من مجله کودکان را ...).

- هر شاگرد چهره خود و آنچه را که خوش دارد، بر صفحه کاغذ رسم کند (این رسمها شاید بشکل خطوط باشد). معلم بعد از نوشتن نام شاگردان، این رسمها را بر دیوار صنف نصب کند.

سوالها:

- ❖ اگر شخصی از شما بپرسد چگونه خود را معرفی می کنید؟
- ❖ چیزی را که خوش دارید چگونه اظهار و آن را به دست آورده می توانید؟
- ❖ آیا از معرفی با همصنفان خود احساس خوشی می کنید؟

کارخانه گی:

چیزی را که خوش دارید در کتابچه های خود رسم کنید.

آرزوهای من

هدف درس: شاگردان در مورد یک آرزوی عمده شان فکر کرده بعد آنها بیان بتوانند.

سوالها:

- ۱- در رسمها چه را می بینید؟
- ۲- وقتی که کلان شوید میخواهید چه کار کنید؟

من میخواهم معلم شوم؛ من میخواهم پولیس شوم؛ من میخواهم ...

میخواهم عینک داشته باشم؛ میخواهم توپ داشته باشم؛ میخواهم خانه داشته باشم.

- شاگردان به نوبت آرزوهای خود را بیان کنند.
- معلم یک قصه آرزوی زمان طفلی خودش (مثلاً داشتن یک توپ) را گفته، به شاگردان موقع دهد تا قصه‌های مشابه شانرا بگویند و رسم کنند. رسمها به سایر شاگردان نشان داده شوند.

سوالها:

- ❖ چند وظیفه رسمی را می‌شناسید؟ نام ببرید.
- ❖ آرزو دارید در آینده وظیفه‌یی داشته باشید؟
- ❖ یک آرزوی خود را چگونه بیان می‌کنید و آیا برای رسیدن به آن تلاش ضروری است؟

کارخانه گی:

راجع به آرزوهای خود با والدین صحبت کرده و راه رسیدن به آن را جستجو نمایید.

احساسات من

هدف درس: شاگردان احساسات خوشی، ترس، قهر و جگرخونی را بشناسند و تفکیک کرده بتوانند.

سوالها:

۱- وقت هایی را به یاد بیاورید که خوش بوده اید.

۲- دلیل خوشی تان چه بود؟

قهر

خوش

جگرخون

ترسیده

فعالیت‌های شاگردان:

- شاگردان به نوبت حالات خوشی، قهر، ترس و جگرخونی را در چهره خود نشان دهند. آنانیکه جالب‌ترین چهره یا طولانی‌ترین تبسم را از خود نشان دهند با چک‌چک تشویق شوند.
- شاگردان در تمرین‌های زیر حصه بگیرند: "ما وقتی خوش میشویم یا دق میشویم که ..." (درینجا هدف شناخت حالاتی است که سبب خوشی و ... میشوند).
- شاگردان در وقت احوالپرسی تبسم را تمثیل کنند.

سوالها:

- ❖ چگونه می‌توانید چهره یک شخص قهر، خوش، ترسیده و یا جگرخون را تشخیص دهید؟
- ❖ آیا دلیل قهر و یا خوشی خود را بیان کرده می‌توانید؟
- ❖ چگونه می‌توانید با شخصی که ترسیده و یا جگرخون است همدردی و کمک کنید؟

کارخانه گی:

چهره خوش، قهر، جگرخون و یا ترسیده را به ذوق خود در کتابچه‌های تان رسم کرده رنگه کنید.

عادات خوب

هدف درس: شاگردان عادات خوب خود و دیگران را بدانند و قدر نمایند.

سوالها:

- ۱- عادات خوب یک شاگرد کدام ها است؟
- ۲- داشتن چه چیزی (توپ، گدی ...) سبب خوشی تان میشود؟

من در مورد شکستادن پیاله به مادرم راست گفتم.

من در پاکی خانه همکاری کردم و درنواایی به نوبت ایستادم.

- شاگردان عادات خوب خود را فهرست نموده و به آواز بلند به دیگران بیان کنند.
- شاگردان کار خوبی را که روز قبل انجام داده اند، در گروه‌های کوچک بیان کرده و رسم نمایند و بعداً رسم شان را به اعضای گروه خود شرح دهند.
- هر شاگرد به آواز بلند بگوید: من بر ... (کار نیک) خود افتخار میکنم.

سوالها:

- ❖ اجرای یک کار خوب دیگران را قابل قدر می دانید؟
- ❖ راست گویی جزء عادات خوب ما است چقدر کوشش کرده اید راست بگویید؟
- ❖ شما کدام عادات دیگران را، خوش دارید؟

کارخانه گی:

در مورد عادات و صفات خوب؛ مثلاً: راستی، همکاری، مراعات نوبت در سخن گفتن و یا آب آوردن با والدین خود صحبت کنید و نظر آنها را پرسید.

تصمیم من

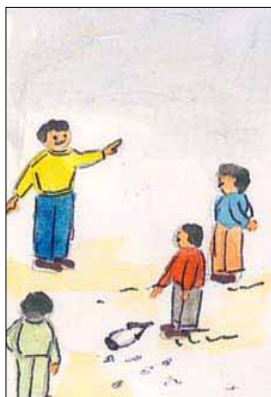
هدف درس: شاگردان اهمیت سنجش قبل از تصمیم گیری را درک نمایند.

سوالها:

- ۱- کدام کارها را به خوشی خود (بدون اینکه از کسی اجازه بگیرید) اجرا می کنید؟
- ۲- وقتی کسی از شما بخواهد که یک کار بد را انجام دهید، چه جواب می دهید؟

همه بالای زلمی قهر بودند؛ زیرا با گولک شیشه همسایه را شکستاده بود.

بعد از آنروز، قبل از اجرای هر کار اول عواقب آنرا میسنجد.

شاگردان حالات زیر را تمثیل نمایند:

- یک سنگ را گرفته و بعد تصمیم بگیرد که آنرا در یک گوشه بگذارد یا اینکه کلکین را با آن بزند؟ یا اینکه دوست خود را با لگد بزند یا با وی احوالپرسی نماید؟
- شاگردان کار خوبی که در روزهای گذشته انجام داده اند بیان کنند.
- شاگردان مثال کارهای خوب یا خراب را در گروه های مربوط بیان کنند.

سوالها:

- ❖ آیا قبل از اجرای یک کار، فکر و سنجش می کنید؟
- ❖ سنجش، قبل از تصمیم اجرای یک کار چه خوبی ها دارد؟
- ❖ عاقبت یک تصمیم خوب و سنجش شده را با تصمیم بدون سنجش مقایسه کنید؟

کارخانه گی:

در مورد یک تصمیم خوب که دارید با والدین خود گپ بزنید و راههای رسیدن به آن را سنجش کنید.

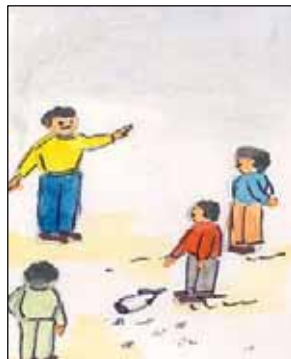

خلاصه فصل اول

هدف درس: شاگردان مسایل عمده فصل گذشته را تکرار کنند.

سوالها:

۱. وقتی خود را معرفی میکنید؛ چگونه باید ایستاده شوید و آواز تان باید چطور باشد؟
۲. آرزوهای خود را یکبار دیگر به گروه تان بیان کنید.
۳. برای برآورده شدن آرزوی خود چه باید کرد؟
۴. چهره پسر یا دختر خوشحال چطور معلوم میشود؟ چهره شخص غمگین چطور معلوم میشود؟
۵. آیا از شکستن چیزی و یا انجام کدام کار خراب به مادر تان راست گفته اید؟
۶. امروز توپ بازی کنیم یا در صنف درس بخوانیم؟ چرا؟

- شاگردان به کمک رسم‌های خود‌شان و یا رسم‌هایی که در کتاب موجود است دروس گذشته خود را تکرار نمایند.
- در مورد تصویرهای دروس، چشم دید خود را به شکل قصه به همصنفان یا گروه خود بیان نمایند.

سوالها:

- ❖ خوبی‌های سنجش و اظهار یک آرزو و یا راستی و صداقت را فهمیده اید؟ مثال بگویید.
- ❖ آیا معلومات یا موضوعات خوبی را که یاد گرفته اید می‌توانید عملی کنید؟
- ❖ در مورد موضوعات دروس گذشته چشم دید و یا عملکردهای خود را بیان کنید.

کارخانه گی:

موضوعات آموخته شده فصل را که به یاد دارید یا عملی کرده اید برای والدین خود قصه کنید و یک چیزی را که خوش دارید رسم نمایید.

فصل دوم

نظافت شخصی

هدف درس: شاگردان شستن دستها و برس کردن دندانها را به صورت صحیح بیاموزند.

سوالها:

- ۱- چرا خود را پاک نگهداریم؟
- ۲- دندانهای خود را چگونه پاک کنیم؟

بعد از هر غذا دندانهای خود را با برس یا مسواک پاک میکنم.

دستهای خود را قبل از غذا و بعد از رفع حاجت با صابون می شویم.

- شاگردان درست شستن دست با صابون و پاک کردن دندانها و دهن را در گروه‌های کوچک تمثیل کنند.
- در مورد اوقاتی که باید دستها شسته شوند (قبل از غذا و بعد از رفع حاجت) و دندانها پاک گردند (صبح، شب و بعد از هر غذا) در گروه‌های کوچک بحث کرده و عملاً تمرین نمایند.

سوالها:

- ❖ چرا برس کردن دندانها را بعد از صرف غذا و یا قبل از خواب ضروری میدانید؟
- ❖ شستن دستها قبل و بعد از صرف غذا و یا بعد از رفع حاجت چه فایده دارد؟
- ❖ طریقه برس کردن دندانها را چگونه تمرین کرده می‌توانید؟

کارخانه گی:

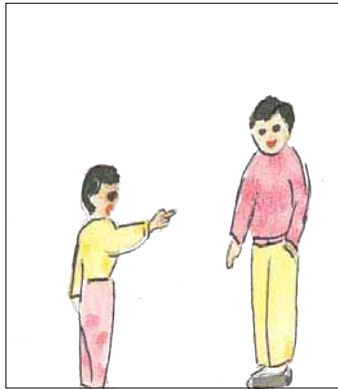
شستن دستهای خود با آب و صابون و برس کردن دندانها را بعد از صرف غذا با حرکات بالا و پایین و دورانی تمرین نمایید تا با آن عادت بگیرید.

ادب و احترام

هدف درس: شاگردان چند نمونه روشهای مؤدبانه را شناخته در عمل اجرا کرده بتوانند.

سوالها:

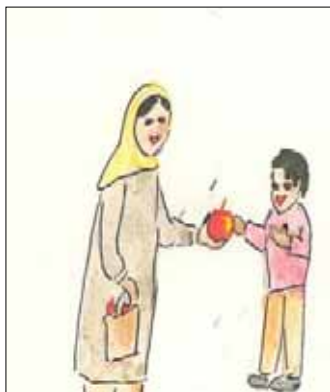
- ۱- وقتی کسی به ما کمک کرد چه میگوییم؟
- ۲- یک شاگرد خوب هنگام روبرو شدن با بزرگان چه بگوید؟

این قلم از شما است.

معلم صاحب! شما پیش شوید.

خاله جان تشکر از سیب.

پدر جان سلام! به خیر آمدید؟

فعالیت‌های شاگردان:

- در گروه‌ها درامه مهمان و صاحب خانه، دکاندار و خریدار و دو همسایه بازی شود که در آن فرق بین حرکات مؤدبانه و بی ادبانه نشان داده شود.

- شاگردان قصه های روشهای مودبانه خود یا دیگران را رسم کنند.

سوالها:

- ❖ چند مثال احترام و کمک کردن با دیگران را بگویید و تمرین نمایید.
- ❖ آیا علاقمند به سلام دادن و تعارف به دیگران شده اید؟
- ❖ عادت گرفتن به روشهای مودبانه؛ مثلاً: اجازه گرفتن، کمک کردن و صلاح کردن چه فایده دارد؟

کارخانه گی:

آنچه را که آموخته اید به والدین خود قصه کنید و در مورد نظریات آنها را بشنوید.

تقسیم وقت

هدف درس: شاگردان وقت خود در خانه را به سه بخش تقسیم کرده بتوانند.

سوالها:

- ۱- وقتی که در خانه میباشید چه میکنید؟
- ۲- آیا برای تفریح و کار خانه‌گی وقت‌های معین دارید؟

وقتی از خواب برخاستم، دست و روی خود را شسته آماده رفتن به مکتب میشوم.

برای تفریح، کار خانه‌گی و کمک در کارهای خانه وقت‌های معین دارم.

- شاگردان به گروه‌های کار خانه‌گی، استراحت و تفریح تقسیم شوند: یکی ازین گروهها برای سه دقیقه دور میز نشسته دیگران بیصبرانه منتظر نوبت شان باشند. بعد از سه دقیقه هر یک از گروههای منتظر کوشش کنند که گروه نشسته را از میز دور ساخته به جای آنها بنشینند و معلم صاحب در مورد اهمیت وقت معین برای هرکار صحبت کند.

سوالات:

- ❖ تقسیم وقت برای اجرای کارهای روزانه چه فایده دارد؟
- ❖ چگونه در یک شبانه روز وقت خود را تقسیم میکنید؟
- ❖ اگر کار به وقت معین انجام نشود چه میشود؟

کارخانه گی:

در مورد تنظیم وقت برای اجرای امور روزانه با والدین صحبت کنید و با همکاری آنها یک تقسیم اوقات روزمره تهیه نمایید.

سگرت، چلم و نسوار

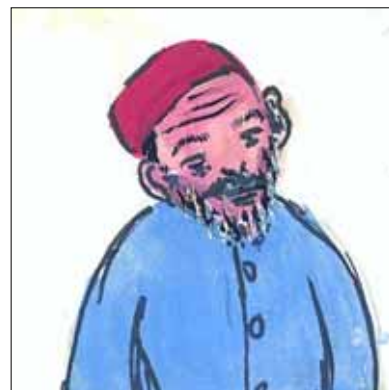
هدف درس: شاگردان اضرار عمده سگرت، چلم و نسوار را بشناسند.

سوالها:

- ۱- آیا کسی را میشناسید که نسوار، چلم یا سگرت بکشد؟
- ۲- دود سگرت و چلم برای بدن چه ضرر میرساند؟
- ۳- دود سگرت چه تأثیری بر هوا دارد؟

سگرت، نسوار و چلم، دندانها را خراب کرده و دهن را بد بوی میسازد.

کاکا غلام که هر روز سگرت میکشید درین روز ها بسیار مریض است.

- شاگردان به رهنمایی معلم درامه‌های ذیل را در گروه‌های کوچک بازی کنند:
- من سگرتم؛ اگر مرا بکشید دندانهای تان چرک شده دهن تان بوی داده و به سرفه مبتلا خواهید شد.
- من بدن شما استم با دود سگرت یا چلم و یا بوی نسوار به من ضرر نرسانید.

سوالها:

- ❖ ضررهای عمده سگرت، نسوار و چلم را نام ببرید؟
- ❖ چگونه میتوانید از ضرر دود سگرت و چلم خود را محافظت نمایید؟
- ❖ چرا بازی با اشیای نوک تیز و سگرت نیم سوخته، خطرناک می‌باشد؟

کارخانه گی:

راجع به ضررهای سگرت، چلم و نسوار با والدین خود صحبت کنید و نظر آنها را خواسته و به دیگران انتقال دهید.

سپورت

هدف درس: شاگردان با سپورت آشنا شده و فایده آن را بدانند.

سوالها:

- ۱- کدام نوع سپورتهای را میشناسید؟
- ۲- آیا در کدام سپورت سهم گرفته اید؟

ما در جریان سپورت همدیگر را تیله نمی کنیم و ناسزا نمی گوئیم.

سپورت برای صحت فایده دارد. بیایید که سپورت کنیم.

- شاگردان به رهنمایی معلم به میدان آزاد رفته به بازی‌هایی مانند دویدن گروهی، مسابقه‌های دویدن دو نفری، انواع توپ بازی، ریسمان بازی و غیره بپردازند.
- شاگردان در مورد برخورد های ناشایسته در جریان سپورت چشم‌دیدشان را قصه کنند.

سوالها:

- ❖ کدام سپورته‌ها را می‌شناسید؟ آن‌ها را اجرا کنید.
- ❖ سپورت برای صحت چه فایده دارد؟
- ❖ در سپورته‌های دسته جمعی کدام نکات را باید مراعات کنید و از کدام برخوردهای ناشایسته دوری جوئید؟

کارخانه گی:

راجع به فواید سپورت، با والدین خود صحبت کنید و بگویید که در هنگام بازی از برخوردهای ناشایسته چگونه خودداری کرده، همدیگر را پشتیبانی می‌کنید.

شناخت پول

هدف درس: شاگردان با چند واحد پول افغانی آشنا شوند.

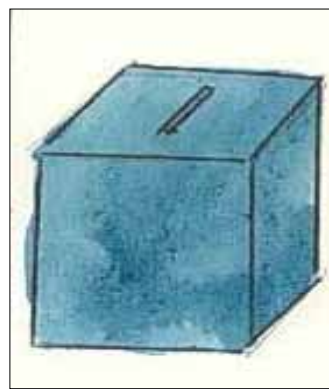

سوالها:

- ۱- آیا پول را دیده اید؟
- ۲- پول به چه کار میآید؟

من پیسه ام را در دخلک حفظ میکنم. با پول اشیا خریداری میشود.

شاگردان درامۀ دکاندار و خریداری را بازی کنند که در آن:

- یک شاگرد خریدار است و قیمت اشیا را می پرسد.
- شاگرد دیگر، که دکاندار است قیمت‌ها را یک، دو یا پنج افغانی بگوید.
- شاگرد خریدار پولهای کاغذی یا حقیقی تهیه شده ذریعۀ معلم را به دکاندار بدهد.
- شاگردان در گروههای کوچک یکی از نمونه های پول را به دقت مشاهده کرده مشخصات آن را نشانی و به گروههای دیگر تشریح دهند.

سوالها:

- ❖ از پول چگونه و برای چه استفاده می کنید؟
- ❖ چگونه میتوانید پول را حفاظت کنید؟
- ❖ میتوانید طریقهٔ درست مصرف پول را بیان کنید؟

کارخانه گی:

با والدین خود در مورد شناخت پول، صورت مصرف و طریقهٔ نگهداری آن در دخلک و یا بکسک صحبت کرده نظر آنها را بخواهید.

خلاصه فصل دوم

هدف درس: شاگردان موضوعات عمده آموخته شده در فصل گذشته را تکرار کنند.

سوالها:

- ۱- در وقت شستن دست و روی و دندانها از چه چیزها استفاده میکنید؟
- ۲- وقتی که کسی همراه شما کمک کند، به جوابش چه میگویید؟
- ۳- آیا شما برای تفریح و کار در خانه تقسیم اوقات ساخته اید؟
- ۴- در مورد ضرر های نسوار، چلم و سگرت چه میدانید؟
- ۵- کدام نوع سپورت را خوش دارید؟
- ۶- چند نوع پول افغانی را میشناسید؟

- شاگردان به کمک سوالات و رسمها دروس گذشته را تکرار کنند.
- چشم‌بدهای مربوط به عناوین فصل را به شکل قصه در صنف و یا در
گروه خود بیان کنند.

سوالها:

- ❖ کدام چیزها را از دروس گذشته به یاد دارید؟ بیان کنید.
- ❖ آنچه را آموخته اید عملی می کنید؟
- ❖ چگونه می توانید کارهای خوب را به عادت روزانه خود تبدیل کنید؟

کارخانه گی:

آنچه را که از دروس گذشته آموخته اید با والدین خود در
میان بگذارید و در عملی کردن، از آنها کمک بخواهید.

فصل سوم نظم خانه

درس چهاردهم

هدف درس: شاگردان جای معین بوت ها، بکس و لباس را در خانه بشناسند.

سوالها:

- ۱- لباسها، بوتها و بکس خود را در کجای خانه میگذارید؟
- ۲- اشیای باطله را در کجا می اندازید؟

من بوتها و لباسهای خود را در جاهای معین آنها میگذارم.

من لباسهای خود را بر روی خانه نمی اندازم. من خانه پاک را خوش دارم.

- شاگردان یک خانه پاک و منظم را معرفی کنند.
- هر شاگرد در صنف بگوید که بکس، بوتها و لباسهای خود را در کجای خانه میگذارد.
- شاگردان فواید گذاشتن اشیا را در جای مناسب توضیح کنند.

سوالها:

- ❖ آیا اشیای مربوط خود و خانه را بعد از استفاده به جایش می‌گذارید؟
- ❖ چگونه میتوانید نظم خانه را تامین کنید؟
- ❖ چرا ضرورت است که خانه با نظم باشد؟

کارخانه گی:

یک خانه پاک و منظم را رسم کرده، رنگه کنید.

کارهای خانه

هدف درس: شاگردان چند مسؤولیت مشخص شان در خانه را بشناسند.

سوالات:

- ۱- چگونه خانه خود را پاک نگه داریم؟
- ۲- شما در تنظیم و پاکی خانه چه سهمی میگیرید؟

من در پاک کردن خانه با اعضای فامیلم کمک میکنم.

در آوردن سودا با مادرم کمک میکنم.

- گروه‌های کوچک به رهنمایی معلم، در یک میله داخل صنف (یا بیرون صنف) کمک کنند (آب نوشیدنی بیاورند، آب دست تهیه کنند، در تنظیم دسترخوان و تهیه دستپاک کمک نمایند، در انتقال ظروف سهم بگیرند، کاغذ، سنگ و چوب و پوست میوه یا قطی جوس را از سر راه بردارند...).

- شاگردان کارهای خانه را در گروه خود بیان کرده و به دیگر همصنفان خود بگویند.

سوالها:

- ❖ آیا به مسؤولیت خود در کارهای خانه متوجه شده اید؟ چطور.
- ❖ آیا با سهم گیری تان در کارهای خانه، والدین خود را کمک می‌رسانید؟
- ❖ گفته می‌توانید در کدام کارها عملاً سهم می‌گیرید؟

کارخانه گی:

در مورد کارهای خانه و کارهای مربوط خود را که انجام داده می‌توانید فکر کنید و آن را در خانه عملاً تمرین نمایید.

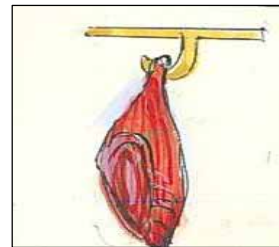
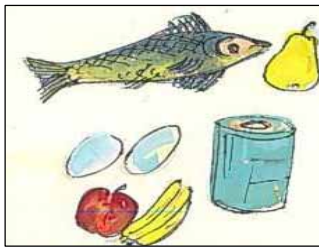
غذای خوب

هدف درس: شاگردان غذا های صحی و اهمیت آنها را بدانند.

سوالها:

۱- ما چرا غذا میخوریم؟

۲- کدام غذا ها برای بدن ما ضروری اند؟

گوشت، ترکاری، ماهی، تخم، حبوبات و میوه، غذا های خوب اند.

میوه ها و ترکاری غذا های مفید اند.

- شاگردان به بازار یا کانتین مکتب برده شوند تا غذا های صحی و خوب را دیده، شناسایی کنند.
- شاگردان نمونه های غذا های صحی (مخصوصاً غذاهای صحیی را که خوش دارند) رسم کرده به اعضای گروه خود و سایر شاگردان نشان دهند.

سوالها:

- ❖ غذای صحی و غیر صحی را چگونه فرق میکنید؟
- ❖ چگونه میتوانید یک غذا را قبل از استفاده صحی بسازید؟
- ❖ غذایی که میخورید برای صحت تان چه فایده دارد؟

کارخانه گی:

رسم یک غذا ویا میوه صحی را که خوش دارید بکشید و در مورد آن به دیگران معلومات دهید.

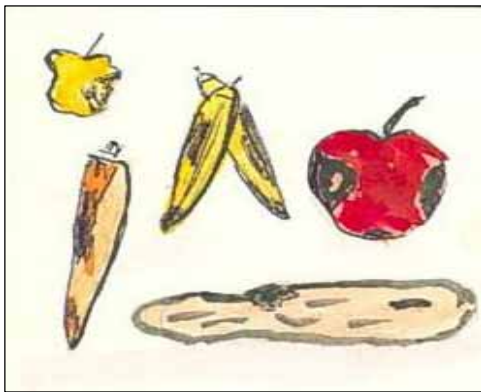
غذای پاک

هدف درس: شاگردان پاک کردن سبزی ها و میوه ها را آموخته و اهمیت آن را بدانند.

سوالها:

۱- چرا غذای پاک بخوریم؟

۲- چگونه میوه و ترکاری را پاک کنیم؟

خوردن میوه و ترکاری خراب و ناپاک سبب مریضی میشود.

ترکاری و میوه باید قبل از خوردن، با آب پاک، خوب شسته شود.

- شاگردان به کانتین یا بازار برده شوند تا غذا های خراب شده و ناپاک را شناسایی نموده از دوکاندار در مورد آنها سوال نمایند.
- شاگردان در مورد پاک بودن غذا هایی که در اطراف مکتب فروخته میشود با هم بحث نمایند.

سوالها:

- ❖ چرا غذا و ترکاری باید پاک و تازه خورده شود؟
- ❖ چگونه میتوانیم ترکاری را قبل از خوردن پاک بسازیم تا از مریضی جلوگیری گردد؟
- ❖ برای خریدن، چگونه غذا، میوه و ترکاری را انتخاب میکنید؟

کارخانه‌گی:

در مورد غذای پاک با والدین صحبت کنید و در چیدن و پاک کردن ترکاری عملاً سهم بگیرید.

مراقبت اسباب خانه

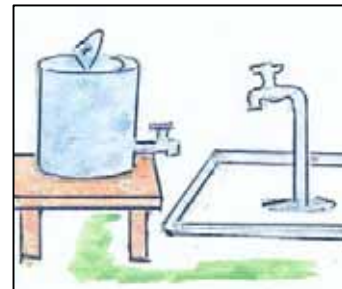
هدف درس: شاگردان با استعمال درست اسباب خانه آشنا شوند.

سوالها:

- ۱- اشیای خانه را نام ببرید؟
- ۲- چگونه از آنها مراقبت میکنید؟

من استعمال درست و نگهداری اسباب خانه را از بزرگان می آموزم.

به سامان برقی و شکننده بدون اجازه دست نمی زنم.

فعالیت‌های شاگردان:

- شاگردان درامۀ اسباب خانه را شروع کنند: (من راديو استم با سوچهای من ساعت تیری نکنید. من دروازه و ميز استم بر من رسم نکشید. من بوتل استم با من توپ بازی نکنید. من بخاری استم به من دست نزنید.)

- شاگردان قصه های اعمال خرابکارانه را که دیده اند یا از آنها سر زده است به سایر شاگردان بگویند و نتیجه گیری کنند.

سوالها:

- ❖ چرا از سامان و وسایل خانه مراقبت کنیم؟
- ❖ چگونه در حفظ و مراقبت اشیای خانه سهم میگیرید؟
- ❖ روشهای نگهداری اشیای خانه کدام ها اند؟

کارخانه‌گی:

در مورد روشهای مراقبت از خانه؛ مثلاً: پاک کردن، گذاشتن اشیا به جای معین آن، احتیاط کردن و نه شکستادن اشیا با والدین خود صحبت کنید و نظر آنها را پرسید.

خطرها در خانه

هدف درس: شاگردان اشیای خطرناک در خانه را شناخته و از آن ها خود را حفاظت کرده بتوانند.

سوالها:

- ۱- اشیای خطرناک در خانه را نام بگیرید؟
- ۲- چطور خود را از این خطرها محافظت کنیم؟

من به گوگرد بازی نمی کنم و به آتش، قیچی و چاقو دست نمی زنم.

بر بام یا دیوار بالا نمی شوم و به تعقیب موتر نمی دوم.

- شاگردان طرق استعمال درست اسباب خانه و محافظت خود از اشیای خطرناک (گوگرد، چاقو، قیچی و سامان آلات برقی) را تمثیل نمایند.
- شاگردان قصه های چشمدید کدام حادثه را که با اشیای خطرناک خانه ارتباط دارد به همصنفان خود بیان کنند مثلاً آتش سوزی از اثر بی احتیاطی گوگرد.

سوالها:

- ❖ چرا ساعت تیری در بام، بازی با سیم و ساکت برق و بالا شدن به درختان خطر دارد؟
- ❖ آیا از ساعت تیری با اشیای نوک تیز و اطراف چاهها مانع اطفال خوردتر می شوید؟
- ❖ آیا احتیاط کردن در هر کاری از بروز خطر در خانه جلوگیری میکند؟

کارخانه گی:

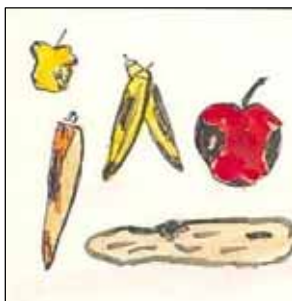
رسم یک جای و یک شی خطرناک را کشیده، رنگه نمایید.

خلاصه فصل سوم

هدف درس: شاگردان به کمک رسمها و سوالها درس های گذشته را تکرار نمایند.

سوالها:

- ۱- بوتها، بکس و کالای خود را در کجا میگذارید؟
- ۲- در خانه چه کار میکنید؟
- ۳- غذای خوب و صحتی کدام است؟
- ۴- میوه و سبزی را چگونه پاک کنیم؟
- ۵- اسباب خانه را چگونه محافظت نماییم؟
- ۶- چیزهای خطرناک در خانه کدام ها اند و چگونه از آن ها خود را محافظت کنیم؟

- شاگردان به کمک رسم‌هایی که خودشان رسم نموده‌اند و یا در کتاب موجود است درس‌های گذشته را تکرار نمایند.
- شاگردان در مورد دروس فصل، چشم‌دید خود را به شکل قصه به هم‌صنفان یا گروه خود بیان کنند.

سوالها:

- ❖ سهم‌گیری در امور خانه چگونه می‌باشد؟ یک مثال بگویید.
- ❖ غذای پاک و صحتی را از غیر صحتی چگونه تفکیک می‌کنید؟
- ❖ از اشیای خود و وسایل خانه چگونه مراقبت می‌کنید؟

کارخانه‌گی:

از درس‌های این فصل مفاهیمی را که به یاد دارید به والدین قصه کنید و در مورد عملی کردن، از آنها کمک و نظر بخواهید.

فصل چهارم اجازه گرفتن

هدف درس: شاگردان موارد مشخص اجازه گرفتن را آموخته در عمل پیاده کرده بتوانند.

سوالها:

- ۱- قبل از اینکه داخل صنف، اتاق یا خانه کسی شویم چه می‌کنیم؟
- ۲- وقتی کسی بدون اجازه قلم تان را بگیرد چه احساس می‌کنید؟

بدون اجازه و تک تک دروازه در اتاق و خانه هیچ کس داخل نمیشوم.

من هیچ چیز کسی را بدون اجازه نمیگیرم.

- شاگردان خواستن اجازه را قبل از داخل شدن به صنف یا اتاق کسی و تک تک کردن دروازه را تمثیل و تمرین نمایند.
- شاگردان خاطره‌یی را قصه نمایند که بدون اجازه اشیای کسی را گرفته باشند.

سوالها:

- ❖ وقتی میخواهید داخل صنف یا اتاق کسی شوید قبل از آن چه میکنید؟
- ❖ اجازه گرفتن برای اجرای کاری و یا نخواستن اجازه چه عواقب دارد؟
- ❖ بدون اجازه استفاده از مال کسی چه عواقب دارد؟

کارخانه‌گی:

در مورد گرفتن اجازه برای جای رفتن و یا استفاده از مال کسی و یا گرفتن اجازه برای صحبت کردن را برای والدین خود قصه کنید و نظر آنها را در مورد بپرسید.

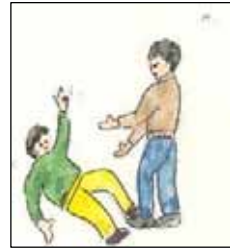
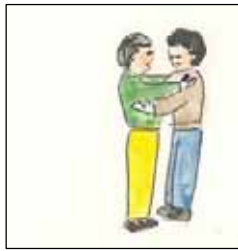
هدف درس: شاگردان به کمک کردن و طلب کمک بلد شوند.

سوالها:

- ۱- چرا به همدیگر کمک کنیم؟
- ۲- شما چه وقت از بزرگان کمک میخواهید؟

کریم که مریض بود، من یک قصه برایش خواندم و حامد همراهش بازی کرد.

وقتی افتادم دست مرا گرفتی؛ تو دوست خوب من هستی.

- شاگردان مثال‌های کمک به دیگران را تمثیل کنند (از بکس کسی کتابچه یا قلم می‌افتد، کسی یک چیز سنگین را می‌برد و یا می‌آورد، دست کسی بند است دروازه را باز کرده نمیتواند).
- همچنان حالاتی را تمثیل کنند که از دیگران باید کمک بخواهند (وقتی از سرک عبور می‌کنند، وقتی در ترس و تشویش اند، وقتی به راهنمایی ضرورت دارند).

سوالات:

- ❖ در مورد کمک به دیگران چه میدانید و چگونه دیگران را کمک میکنید؟
- ❖ چگونه از دیگران کمک میخواهید؟
- ❖ فکر کرده اید که کمک به دیگران، اصلاً کمک به خود شما است؟ چگونه.

کارخانه‌گی:

در مورد کمک به دیگران با والدین خود گپ بزنید، نظر آنها را بگیرید و هم حالت کمک کردن و کمک خواستن را تمرین کنید.

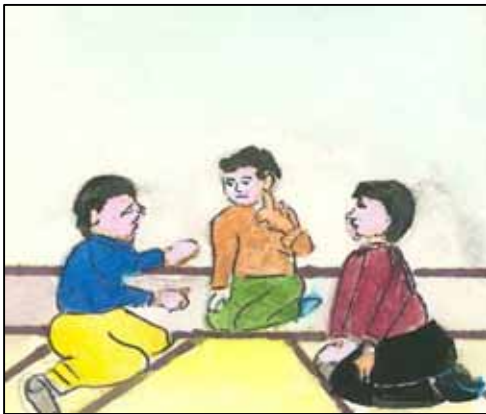

گفت و شنود

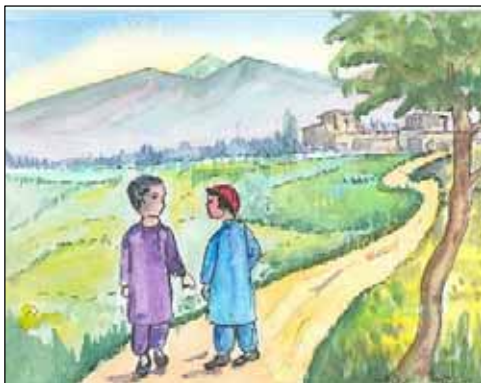
هدف درس: شاگردان به دقت گوش کردن به سخنان دیگران را بیاموزند.

سوالها:

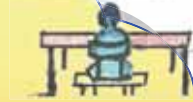
- ۱- وقتی کسی گپ میزند، ما باید چه کنیم؟
- ۲- اگر در صحبت دیگران داخل شویم چه خواهد شد؟

ما باید به آرامی صحبت کنیم؛ به راه انداختن سر و صدا کار خوب نیست.

باید به همدیگر به دقت گوش کنیم و به نوبت و احترام صحبت نماییم.

- شاگردان از دو نوع بازی محلی (توپ بازی و غرسی) یکی را انتخاب و بالای آن بحث نمایند.
- دعوایی را به دو شکل ذیل تمثیل کنند و نتیجه بگیرند.
- (۱) تمام افراد شامل در گروپ دعوا، به احترام و نوبت صحبت میکنند، به همدیگر گوش میدهند و در سخن یکدیگر مداخله نمیکنند.
- (۲) افراد گروپ دوم سخن همدیگر را قطع کرده، به یکدیگر گوش نمیدهند.

سوالات:

- ❖ در هنگام صحبت دیگران، به دقت گوش کردن و احترام متقابل را چگونه مراعات میکنید؟
- ❖ چگونه میتوانید یک گوینده و شنونده خوب باشید؟
- ❖ آیا میتوانید آداب سخن گفتن را عملاً تمرین کنید؟

کارخانه‌گی:

حالتهای صحبت عادی و احترام آمیز و غال مغال را رسم کنید، بعداً به همصنفان نشان داده، خوبی‌ها و بدی‌های آن را به یکدیگر بیان کنید.

خدمتگاران جامعه

هدف درس: شاگردان خدمتگاران جامعه را بشناسند.

سوالها:

- ۱- کدام اشخاص در جامعه، ما را کمک میکنند؟
- ۲- این اشخاص چگونه به ما کمک مینمایند؟

پولیس، عسکر، جاروکش، داکتر، نجار... همه خادمان جامعه اند.

برای خدمت و پیشرفت جامعه تمام این کارها و وظایف، مهم و ضروری است.

فعالیت‌های شاگردان:

- شاگردان قصه های در مورد خدمت امام مسجد، داکتر، معلم و پولیس را بگویند (برادرم که مریض بود نزد داکتر رفتیم، خاله من معلم است، به قریه ما پولیس آمده بود تا دزدان را دستگیر کند).

- شاگردان با معلم خود به یک آواز بگویند: وقتیکه مریض شویم دکتور به ما کمک میکند، وقتیکه ختم داشته باشیم قاری صاحب همراه ما کمک میکند. ما همه بایکدیگر کمک می نماییم.

سوالها:

- ❖ کدام اشخاص خدمتگاران جامعه میباشند و نحوه کمک آنها چیست؟
- ❖ چگونه میتوانید وظایف مختلف خادمان جامعه را قدر دانی کنید؟
- ❖ آیا دوست دارید در مورد وظایف مختلف مثل داکتر، معلم، امام مسجد و یا پولیس معلومات کسب کنید؟

کارخانه گی:

در باره وظایف مختلف رسمی و نحوه کمک آنها به مردم، با والدین خود صحبت نمایید و وظیفه‌یی را که دوست دارید رسم کنید.

کارهای مشترک

هدف درس: شاگردان با کار مشترک و فواید همکاری با یکدیگر آشنا شوند.

سوالها:

- ۱- گاهی با اعضای فامیل تان مشترکاً کار کرده اید؟
- ۲- در مورد حشر چه میدانید؟

ما صنف خود را مشترکاً پاک میکنیم.

وقتی در کارها کمک و همکاری کنیم کارها به خوبی و به وقت کم انجام میشود

- شاگردان در گروه‌های کوچک مشترکاً حشر را تمثیل نمایند. و بگویند که بخاطر از یاد کار حشر میکنیم تا همه جا پاک شود و ماخسته و زله نشویم

- شاگردان حشر کرده، مکتب، صنف، دهلیز، صحن حویلی یا قسمتی از قریه یا کوچه نزدیک به مکتب را مشترکاً پاک کنند.

سوالها:

- ❖ چگونه میتوانید با دیگران کمک و همکاری نمایید؟ مثالها بگویید.
- ❖ آیا میتوانید با یک همسایه، همصنفی و یا دیگران کمک کنید؟
- ❖ آیا برای حل یک مشکل، همکاری کرده اید؟ چگونه؟

کارخانه‌گی:

در مورد همکاری کردن با یکدیگر به صورت انفرادی و یا کار گروهی با والدین و اعضای خانواده خود قصه کرده، با آنها تبادل نظر نمایید.

آداب پیاده رفتن

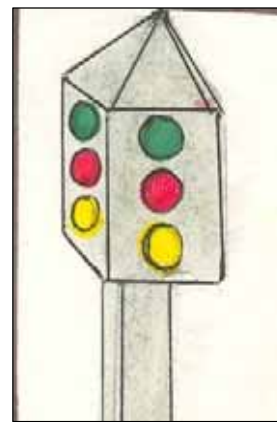
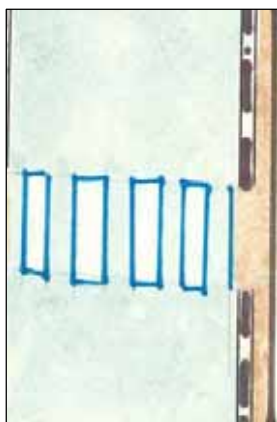
هدف درس: شاگردان آداب پیاده روی و عبور مصونانه از سرک را بیاموزند.

سوالها:

- ۱- چگونه از راههای عمومی عبور میکنید؟
- ۲- از چه اعمالی باید در پیاده رو خودداری کنید؟

در وقت پیاده رفتن ساعت تیری و شوخی نمیکنم. هنگام عبور از سرک ها احتیاط می کنیم

در این اشکال چه می بینید؟

- شاگردان به کمک معلم در گروه‌های کوچک در مورد آداب راه رفتن با هم بحث و مذاکره کنند و بدیگران بگویند که (در هنگام عبور از سرک از بزرگان کمک خواستن دوش نمی‌کنند، سنگ‌ها را با لگد نزده و خاک‌ها را پاشان نمی‌سازند.
- شاگردان چشم‌بدهای خود را در مورد بازی و شوخی بر سرک‌ها و عواقب خطرناک آن را به دیگران بیان کنند.

سوالها:

- ❖ در هنگام عبور از سرک‌ها و پیاده‌روها کدام نکات را مراعات می‌کنید؟
- ❖ آیا علامه‌های ترافیکی و خط‌اندازی‌های سرک‌ها را می‌شناسید؟
- ❖ در پیاده‌رفتن کدام نزاکت‌ها را در نظر می‌گیرید؟

کارخانه‌گی:

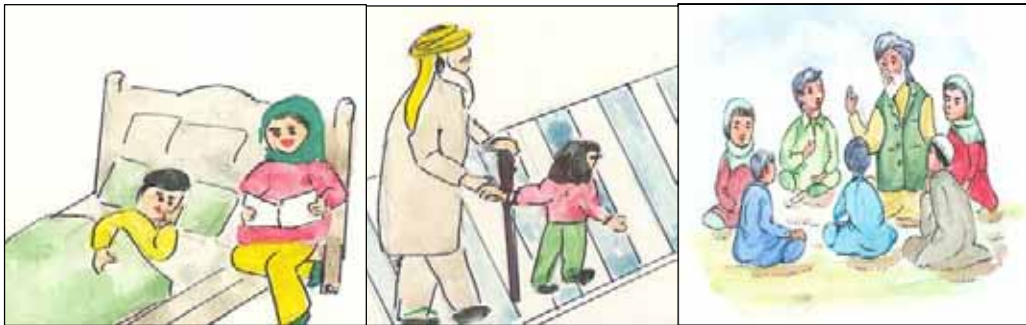
در مورد آداب پیاده‌رفتن و اهمیت شناخت علامت‌های ترافیکی با والدین صحبت کنید نظریات آنها را گرفته و به هم‌مصنغان خود بیان کنید.

خلاصه فصل چهارم

هدف درس: شاگردان به کمک رسم ها و سوال ها درس های گذشته را تکرار کنند.

سوالها:

- ۱- در کدام موارد از دیگران اجازه بگیریم؟
- ۲- کدام وقت با دیگران کمک نماییم؟
- ۳- اگر به سخنان هم دیگر گوش نکنیم چه میشود؟
- ۴- از عالم دینی و معلم چه وقت کمک بخواهیم؟
- ۵- چرا باید مشترکاً کار کنیم؟ آیا کار مشترک خوش شما می آید؟ چرا؟
- ۶- هنگام عبور از سرک کدام کار ها را بکنیم و از کدام کار ها خود داری کنیم؟

- شاگردان به کمک تصاویر این درس و رسمهای خود شان درسهای فصل گذشته را تکرار کنند.
- به ارتباط درسهای چشمدید خود را به شکل قصه در صنف یا گروپ خود بیان نمایند.

سوالها:

- ❖ در مورد مفاهیم این فصل؛ مثلاً: همکاری، خدمتگاران، اجازه گرفتن، به دقت گوش کردن چه را فهمیده و عملی کرده اید؟
- ❖ مزایای آنچه را که آموخته و عملی میکنید بیان کنید.
- ❖ مراعات کدام نکات ما را از خطر روی سرکها مصون نگه میدارد؟

کارخانه گی:

موضوعات دروس گذشته را که آموخته و هم عملی کرده اید به والدین و دوستان خود قصه کنید و نظر آنها را بخواهید.

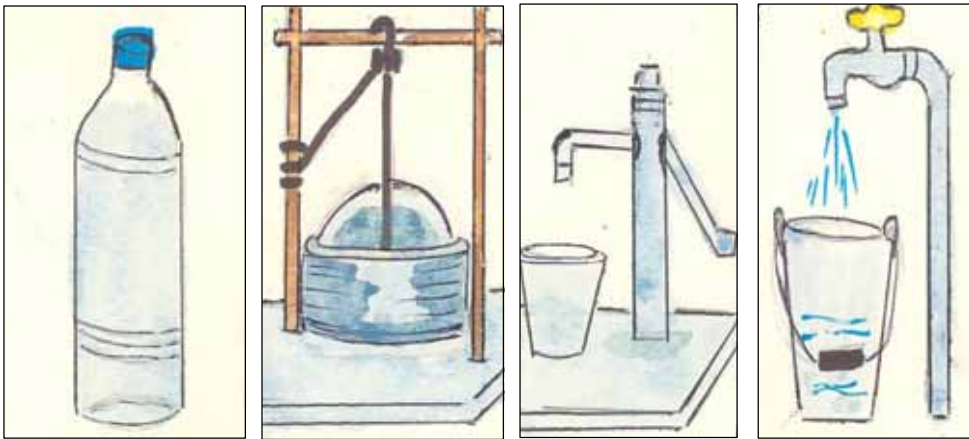

فصل پنجم آب پاک

هدف درس: شاگردان آب مناسب نوشیدنی را بشناسند و اضرار آب ناپاک را بفهمند.

سوالها:

- ۱- چرا باید آب پاک بنوشیم؟
- ۲- آب ناپاک را چگونه بشناسیم؟

آب نوشیدنی باید صاف و پاک باشد. آب با جوش دادن پاک میشود.

نوشیدن آب ناپاک، گندیده و ایستاده سبب مریضی میشود.

- شاگردان به رهنمایی معلم، آب پاک و ناپاک را مشاهده نموده رنگ و بوی آنرا مقایسه کنند.
- شاگردان مثال‌های استفاده از آب را در پاک‌ی بدن و لباس بیان کرده و قصه‌های خود را در این موارد بگویند.
- سایر موارد استفاده از آب را بر کاغذ رسم کرده و به دیگران نشان داده شرح دهند.

سوالها:

- ❖ آب برای زنده‌گی زنده جانها چه اهمیت دارد؟
- ❖ آیا رنگ، بو و ذایقهٔ آب صحی و غیر صحی را تشخیص می‌توانید؟
- ❖ فواید استفاده از آب پاک و اضرار آب ناپاک را بگویید.

کارخانه‌گی:

در مورد آب پاک و ناپاک با والدین صحبت کنید و بگویید که چگونه آب را پاک و قابل استفاده ساخته می‌توانید.

هوای پاک

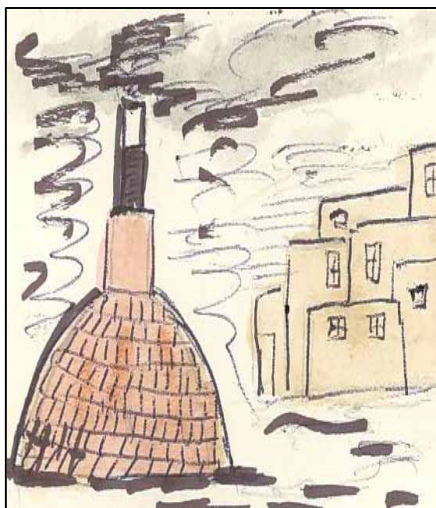
هدف درس: شاگردان بتوانند هوای پاک را از هوای ناپاک فرق کنند.

سوالها:

- ۱- هوای پاک را از چه بشناسیم؟
- ۲- وقتی به گرد و دود مواجه شویم چه کنیم؟

سرسبزی هوا را تازه و پاک میسازد. در هوای پاک باید نفس های عمیق بکشیم

دود داش ها، موتر ها، سگرت و گرد و خاک، هوا را خراب میسازد.

- شاگردان مثالهای هوای پاک و ناپاک را بیاورند.
- شاگردان به رهنمایی معلم، طریقه پوشانیدن دهن و بینی را آموخته و عملاً تمرین نمایند.
- شاگردان طریقه و فواید پوشانیدن دهن و بینی را هنگام مواجه شدن با گرد، خاک، دود و اشخاص مریض بیان کنند.

سوالها:

- ❖ وقتی که هوا خاک آلود و پر از دود باشد چه کرده و در وقت هوای صاف چه می‌کنید؟
- ❖ برای پاک سازی هوای منطقه چه کرده می‌توانید؟
- ❖ باز گذاشتن کلکین ها و بستن بینی و دهن، هنگام صحبت با شخص مریض چرا مهم است؟

کارخانه گی:

با والدین و خواهران خود در مورد هوای پاک صحبت کرده آنها را متوجه سازید که هنگام جاروب کردن، دهن و بینی خود را با یک تکه یا ماسک ببندند و کلکین ها را باز بگذارند.

رحم بر حیوانات

هدف درس: شاگردان اهمیت برخورد مناسب با حیوانات را بیاموزند.

سوالها:

- ۱- چند نوع حیوان را میشناسید؟
- ۲- با حیوانات خانه گی و پرندگان چه نوع برخورد میکنید؟

ما حیوانات را آزار نمی دهیم و با آنان به مهربانی برخورد می کنیم.

ما پرنده زخمی را تداوی کردیم. وقتی جور شد به خوشی پرواز کرد.

- شاگردان حرکات ترخم آمیز را که با حیوانات مناسب باشد تمثیل کنند؛ مثلاً: دست نوازش کشیدن، علاج کردن پرنده زخمی و تهیه آب به یک حیوان خانه گی تشنه ...
- شاگردان قصه های چشمدید خود از اعمال ظالمانه علیه حیوانات را به گروه خود بیان کنند.
- شاگردان رسمهای حیوانات وحشی و درنده را بکشند.

سوالات:

- ❖ به حیوانات و پرنده‌ها چگونه ترخم و مهربانی میکنید؟
- ❖ به حیوانات و پرنده‌های تشنه، گرسنه و یا مریض چه کمک میکنید؟
- ❖ از یک حیوان وحشی و یا مبتلا با مریضی خطرناک چگونه خود را محافظت میکنید؟

کارخانه‌گی:

در مورد ترخم بر حیوانات و پرنده‌ها با والدین صحبت کنید یک حیوان و یا پرنده‌ی را که دوست دارید رسم و رنگه کنید.

نگهداری محیط

هدف درس: شاگردان اهمیت نگهداری و مراقبت از گلها، درختها و پارکها را بیاموزند.

سوالها:

- ۱- بهترین جای ساعت تیری کجا است؟
- ۲- گل ها و سبزه ها را چگونه مراقبت و محافظت کنیم؟

ما درختها و گلها را باید نگهداری و آبیاری کنیم.

از وسایل تفریح باید محافظت کرده و به آنها صدمه نرسانیم.

- شاگردان به ماحول مکتب و پارک رفته نگهداری گلها، درختها و وسایل تفریح در پارک را بیاموزند و عملاً تمرین کنند.
- به کمک معلم، شاگردان یک یا چند نهال یا گل را در مکتب بنشانند و پلان مراقبت آن را بسازند.
- شاگردان درامه های (من گازک استم مرا نشکنید یا من گل استم مرا نکنید) را تمثیل کنند.

سوالها:

- ❖ از گلها و سبزه ها چگونه محافظت میکنید؟
- ❖ از وسایل تفریحی، پارکها و محیط، چگونه استفاده و نگهداری میکنید؟
- ❖ به نظر شما سرسبزی محیط بر کم شدن گرد و خاک تأثیر دارد؟

کارخانه‌گی:

در مورد وسایل تفریحی و نگهداری محیط، پارکها، گلها و درختان با والدین صحبت کنید و در مورد، نظر آنها را پرسید.

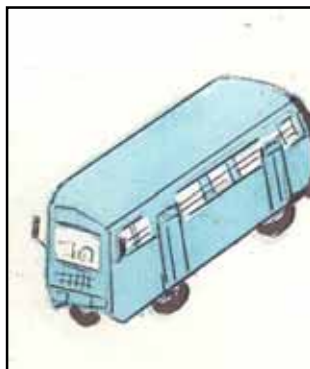
دارایی های عامه

هدف درس: شاگردان چند نمونه دارایی عامه را بشناسند و استفاده مناسب از آنها را بیاموزند.

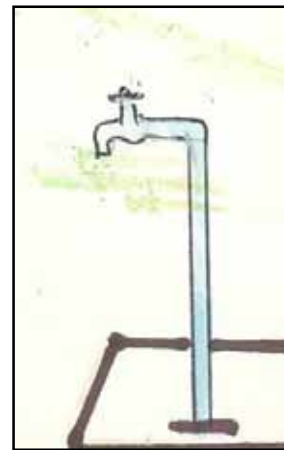
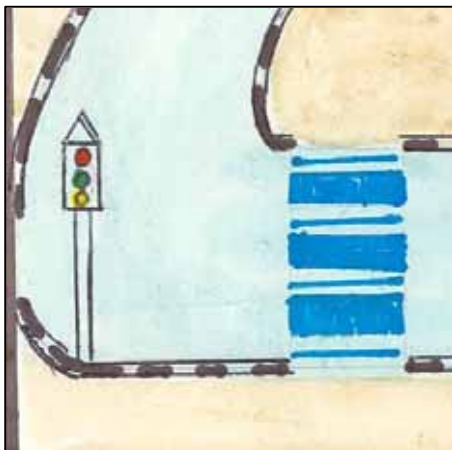
سوالها:

۱- کدام چیزها به شما و خانواده شما تعلق دارد؟

۲- کدام چیزها مال همه ما است؟

مکتب، مسجد، بس، نل آب، اشاره ترافیک، پایه و تلفون مال همه است.

ما از دارایی های عامه محافظت کرده به آن ضرر نمی رسانییم.

- شاگردان به ماحول مکتب برده شوند تا چند نمونه از دارایی‌های عامه را دیده و طرز استفاده مناسب از دارایی‌های عامه و حفاظت آنها را بیاموزند.
- شاگردان چشمدیدهای خود را در مورد اعمالی که سبب ضرر و صدمه به دارایی‌های عامه شده باشد، رسم نموده به گروپ خود قصه کنند.

سوالها:

- ❖ نام چند جای و وسایل را بگیرید که برای همه قابل استفاده یکسان باشد.
- ❖ از دارایی‌های شخصی و دارایی‌های عامه چگونه استفاده می‌کنید؟
- ❖ خوبیهای استفاده درست از دارایی‌های عامه را بگویید.

کارخانه‌گی:

در مورد دارایی‌های عامه و ضرورت حفاظت آن با والدین خود صحبت کنید و فهرست بعضی چیزها و دارایی‌های عامه را ترتیب نمایید.

خطرات محیطی

هدف درس: شاگردان اشیا و جاهای خطرناک را شناخته و با اجتناب از آنها خود را حفاظت کرده بتوانند.

سوالها:

- ۱- چاه های سرباز، سیم برق و ماین ها چه خطر دارند؟
- ۲- چگونه از این خطرها خود را محافظت کنیم؟

ما به خرابه ها از ترس ماین نمی‌رویم و عقب موتر نمی‌دویم.

داخل شدن در جوی و دریا و بالا شدن بر دیوار خطر دارد.

- شاگردان به رهنمایی معلم، به ماحول مکتب بروند تا جاهای خطرناک (ارهت، کاریز، حوض، خرابه ...) و جاهای مشکوک (خرابه هایی که شاید ماین، مواد منفجر نشده ..داشته باشند) را مشاهده کرده و راههای اجتناب از آنها را عملاً تمرین نمایند.
- درامه های اجتناب از ماین را تحت نظر "معلم آگاهی از ماینها" اجرا کنند.

سوالات:

- ❖ در محیطی که زنده گی می کنیم کدام خطرها را میشناسید؟
- ❖ چگونه میتوانید از خطرات محیطی خود و دیگران را محافظت کنید؟
- ❖ چرا باید از گرفتن و یا نزدیک شدن به اشیای مشکوک خودداری کنیم؟

کارخانه گی:

در مورد خطرات محیطی؛ مثلاً: دویدن، توپ بازی در سرکها، محکم گرفتن از عقب موتر، ساعت تیری در خرابه ها، با والدین خود گپ بزنید و نظر آنها را بشنوید.

خلاصه فصل پنجم

هدف درس: شاگردان مسائل عمده آموخته شده از فصل گذشته را تکرار کنند.

سوالها:

- ۱- آب پاک را از چه میشناسید؟
- ۲- تنفس هوای ناپاک بر وجود ما چه اثراتی دارد؟
- ۳- برای نگهداری گلها، درختها، چمنها و پارکها باید چه کنیم؟
- ۴- با مرغ، گوسفند، بز، گاو، خر، اسب و پرندگان چه رویه میکنید؟
- ۵- در نگهداری مال مشترک مردم (نل آب، میتر برق و آب، بمبه های چاه، میز، چوکی، تخته) چه کنیم؟
- ۶- برای محافظت خود و دیگران از ماین، چاههای سر باز، ارهت، سیمهای لچ برق چه میکنید؟

- شاگردان به کمک اشکال کتاب و رسم‌های خود شان درس‌های گذشته را تکرار کنند.
- چشم‌دیدهای شانرا که مربوط به عناوین فصل باشند به شکل قصه با تمثیل بیان کنند.
- عملکردهایی را که بعد از آموختن مفاهیم دروس فصل انجام داده اند ب دیگران بگویند.

سوالها:

- ❖ از موضوعات و دروس فصل کدام چیزها را آموخته و عملی کرده اید؟
- ❖ به نظر شما ترحم بر حیوانات و حفاظت از خطرات محیطی چرا مهم است؟
- ❖ عملی کردن موضوعاتی که از دروس گذشته آموخته اید برای زنده‌گی بهتر چه فایده دارد؟

کارخانه‌گی:

راجع به موضوعات دروس فصل با والدین گپ بزنید و شی مورد علاقه خود را که به درس‌ها ارتباط داشته باشد رسم و رنگه کنید.

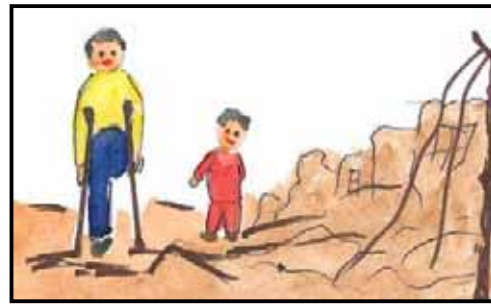
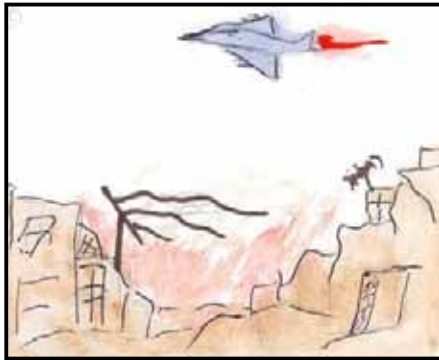
فصل ششم ضررهای جنگ

هدف درس: شاگردان با سه ضرر عمده جنگ آشنا شوند.

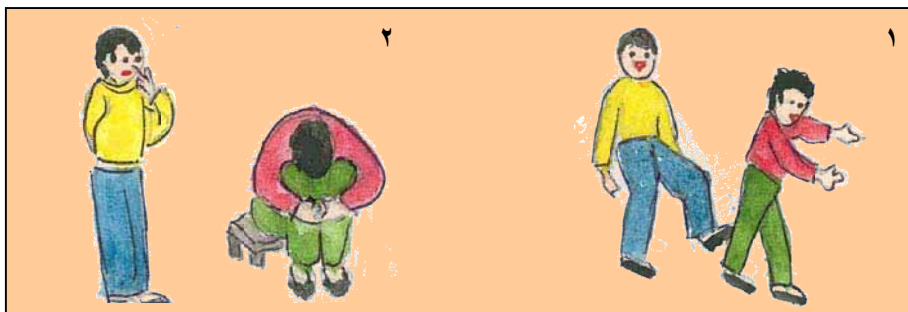
سوالها:

۱- جنگ چه است؟

۲- جنگ چه ضرر دارد؟

جنگ سبب ویرانی، معیوبیت، زخمی شدن ها و کشته شدن ها میشود.

لت و کوب و استعمال الفاظ خراب، سبب آزرده گی میگردد.

- شاگردان بر جای خود ایستاده شده قصه‌های مربوط به اثرات جنگ‌هایی را که دیده‌اند به صنف بگویند.
- معلم با طرح سوالهای توضیحی، شاگردان را در تکمیل قصه‌هایشان یاری رساند.
- شاگردان با معلم خود به اطراف مکتب بروند تا ویرانی‌هایی را که بعد از جنگ باقی مانده ببینند.

سوالها:

- ❖ بدی‌ها و ضررهای جنگ چیست؟
- ❖ فواید دوری از جنگ و دعوا کدام‌ها اند؟
- ❖ کدام نکات در آوردن صلح و آشتی کمک میکند؟

کارخانه‌گی:

شاگردان در باره سه ضرر عمده جنگ (آزرده‌گی، صدمه جانی و خساره مالی) چه بین دو نفر و یا دو خانواده باشد با والدین خود صحبت کرده، نظر آنها را پیرسید.

حل مشکل

هدف درس: شاگردان با شناخت مشکل و پیدا کردن راه حل آن آشنا شوند.

سوالها:

۱- درین روز ها به مشکلی مواجه شده اید؟

۲- چگونه مشکل تان حل شد؟

هر روز کتابهای یک کسی در جوی می افتد.

بیا بید که فکر کنیم و یک چاره پیدا کنیم.

راه حل این است که بر سر جوی یک پل بسازیم.

- شاگردان به رهنمایی معلم، مشکلات و دعواها را تمثیل کنند.
- قبل از تلاش برای حل، باید مشکل را به خود معلوم کرده، بعد
چندین راه حل را پیدا نموده و بهترین این راه حل‌ها را به مشوره تمام
طرفها انتخاب کنند.

سوالها:

- ❖ یک مشکل چه وقت و چگونه حل میشود؟
- ❖ مشوره کردن برای حل مشکل چرا ضرور است؟
- ❖ مشکلی که چند راه حل دارد کدام آن را انتخاب میکنید؟

کارخانه‌گی:

در مورد اهمیت شناخت یک مشکل و سنجیدن راه‌های حل
آن با والدین خود صحبت کنید و نظر آنها را بشنوید.

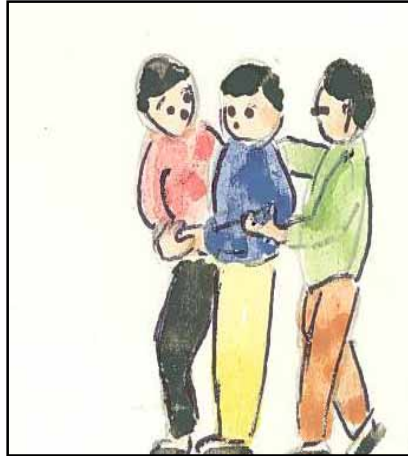
دوست خوب

هدف درس: شاگردان ضرورت و اهمیت داشتن دوست خوب را بدانند.

سوالها:

۱- آیا دوست صمیمی دارید؟

۲- وقتی که غمگین هستید با کی درد دل میکنید؟

وقتی که غمگین بودم دوستانم به سخنانم به دقت گوش دادند و دلم خالی شد.

دوست خوب در وقت مشکل ما را تنها نمیگذارد.

شاگردان حالات ذیل را تمثیل کنند:

- دو دوست به همدیگر درد دل میکنند، در وقت مشکل به یکدیگر کمک مینمایند، به خوشی یکدیگر خوش میشوند.
- دو نفر دوست که فعلاً خفه اند با هم گپ نمی زنند و همیشه غمگین هستند.
- شاگردان دیگر مزایای صمیمیت و بدی های خفگی بین دوستان را نتیجه گیری کنند.

سوالات:

- ❖ داشتن دوستهای خوب چرا ضروری است؟
- ❖ مراعات کدام نکات، ما را دوست خوب و وفادار میسازد؟
- ❖ چه چیز صمیمیت را بر هم میزند؟

کارخانه گی:

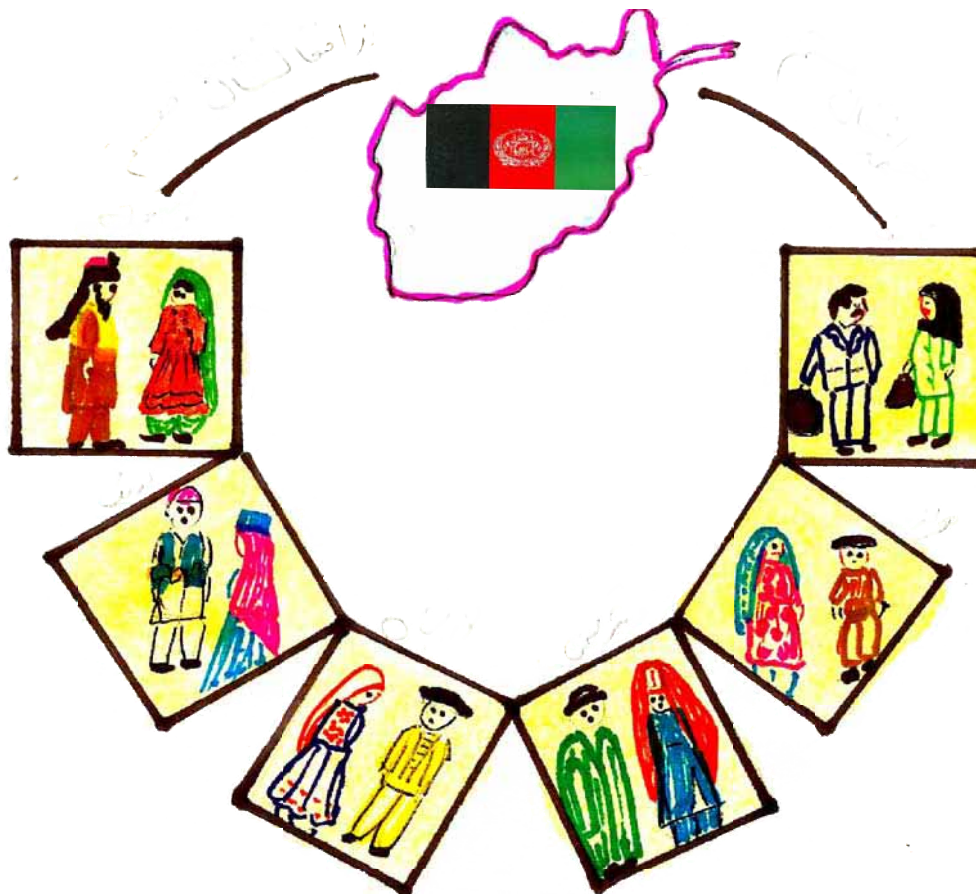
در مورد صفات و ضرورت داشتن یک دوست خوب با والدین خود صحبت کرده و اعمالی که سبب زیاد شدن صمیمیت و اعمالی که سبب برهم خوردن صمیمیت بین دو نفر میشود، فهرست کنید.

برابری انسانها

هدف درس: شاگردان به فرقها و شباهتها بین انسانها آشنا شوند.

سوالها:

- ۱- شباهت یا فرق بین شما و خواهر (یا برادر) تان چیست؟
  - ۲- با آنانیکه از ما متفاوت اند چه نوع برخورد کنیم؟
- تفاوت در قوم، لباس و زبان مانند تفاوت در رنگ گلهاست.
تمام اقوام افغانستان مانند گلهایی اند که زیباییهای متفاوت دارند.

ما همه انسانها چه مرد چه زن، جور یا معیوب، غریب یا غنی را احترام میکنیم.

- شاگردان در گروه‌های کوچک، تفاوتها با همدیگر را شناسایی کرده و به دیگران بیان کنند.
- بعداً شباهتها با همدیگر را شناسایی کنند.
- شاگردان بالای حقوق و ضرورت‌هایی که دارند بحث کنند.
- در مورد مساوی بودن انسانها در نزد خداوند (ج) صحبت کنند.

سوالها:

- ❖ انسانها کدام فرق‌ها را دارا میباشند؟
- ❖ چرا باید به اشخاص مریض، فقیر و معیوب کمک کنیم؟
- ❖ آیا حقوق و ضرورت‌های انسانها همه یکسان میباشد؟

کارخانه‌گی:

چند نفر به چهره‌ها، قد و لباس‌های مختلف رسم کنید و آنها را رنگه نمایید.

آشتی

هدف درس: شاگردان ضرورت آشتی بعد از جنگ و اهمیت آن را بدانند.

سوالها:

۱- آیا با کسی آشتی کرده اید؟

۲- مردم بعد از جنگ چگونه آشتی میکنند؟

وقتی جنگ واقع شد، باید از همدیگر عذر بخواهیم و آشتی کنیم.

آشتی آزرده‌گی را از بین برده دوستی را محکمتر میسازد.

شاگردان در گروه‌های کوچک درامه‌آشتی را بازی کنند. این درامه چار بخش داشته باشد:

- * دعوا یا جنگ
  - * قبول کردن سهو خود
  - * معذرت خواستن
  - * آشتی شدن با بغل‌کشی
- فواید عملی کردن آنچه را که از مفاهیم دروس قبلی آموخته‌اند به صورت انفرادی بیان کنند.

سوالها:

- ❖ آشتی چه مزایا و جنگ چه بدی‌ها دارند؟
- ❖ با مراعات کدام نکات آشتی، دوامدار باقی می‌ماند؟
- ❖ آزرده‌گی دوامدار برای صحت چه صدمه می‌رساند؟

کارخانه‌گی:

در باره‌ ضرورت آشتی بعد از جنگ با اعضای خانواده خود صحبت کنید و در مورد نظر آنها را بپرسید.

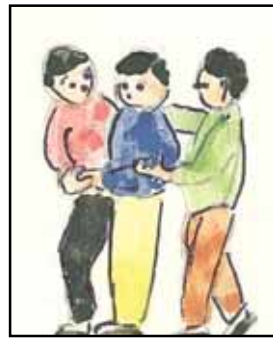

خلاصه فصل ششم

هدف درس: شاگردان مسایل عمده درس گذشته را تکرار کنند.

سوالاتها:

- ۱- بدی های جنگ کدامها اند؟
- ۲- دعوای خود با دیگران را چگونه حل کنیم؟
- ۳- دوست صمیمی دارید؟ آیا با دوست صمیمی تان درد دل میکنید؟
- ۴- وقتی کسی از ما آزرده شد، چگونه آشتی کنیم؟
- ۵- خداوند (ج) صلح را خیر تمام جامعه گفته است. در مورد فواید صلح چه میدانید؟

فعالیت‌های شاگردان:

- شاگردان به کمک رسم‌های کتاب دروس گذشته را تکرار کنند.
- شاگردان چشم‌دیدشان را که مربوط به عناوین فصل باشند به شکل قصه به هم صنفان و یا گروه خود بیان کنند.

سوالها:

- ❖ با مطالعه دروس این فصل کدام موضوعات را در زنده‌گی روزانه به کار برده اید؟
- ❖ مراعات کدام نکات برادری و برابری را بار می آورد؟
- ❖ برای حل مشکل و آوردن صلح و آشتی دایمی چه باید بکنیم؟

کارخانه‌گی:

مفاهیم دروس فصل را با والدین خود حکایت نمایید و در عملی کردن آنچه آموخته اید کمک آنها را بخواهید و رسم یک شی را که دوست دارید بکشید.